

Від початку 90-х років ХХ століття відбувається здійснення *гуманітарної педагогічної парадигми*, яка супроводжується запровадженням багатоступеневої моделі підготовки фахівців, визначенням університетів основними осередками формування висококваліфікованих кадрів.

Вища музична освіта передбачає поєднання двох складових – освіти й музичного мистецтва, що проявляє себе у формі *гуманітарного діалогу* (термін О. Самойленко). У світлі гуманітарної парадигми, пріоритетним завданням вищої музичної освіти на сучасному етапі є підготовка конкурентноспроможного фахівця, здатного до реалізації теоретичних знань і практичних умінь у майбутній музичній діяльності, особистісного та професійного розвитку і постійного самовдосконалення в сфері музичного мистецтва.

Університетська музична освіта не може залишатися поза загальному мистецькими тенденціями – опиняється у вирі глобального реформування та впровадження новацій. З'являються нові засоби збереження й передачі музичної інформації, новий тип музичного мислення в творчості, зміни у процесі сприймання музики. Модернізація сучасної музичної освіти передбачає розширення міжнародних інституціональних культурних зв'язків; спектру музичних систем, які включають музичне мистецтво різних країн світу (етнічна музика, фольклор, джазовий імпровіз), що потребує нових мультимедійних, аудіовізуальних навчальних матеріалів. Така тенденція дає підстави виявити сукупність концептуальних положень, що спрямовані на розуміння і засвоєння музичного мистецтва й освіти як явищ загальної культури людства, яке за своєю сутністю є *культурологічною парадигмою*.

Отже, для сучасної вищої музичної освіти України характерним є поліпарадигмальний простір – системне утворення, що включає взаємопов'язані парадигми: антропологічну, гуманістичну, гуманітарну та культурологічну. Об'єднуючим компонентом такої системи в університетській музичній освіті є антропологічний, спрямований на людину і її максимальне вдосконалення.

Список використаних джерел

1. Огнев'юк В. О. Освіта – важливий індикатор сталого людського розвитку / В. О. Огнев'юк // Освітологія: витоки наукового напрямку : монографія / За ред. В. О. Огнев'юка; Авт. кол.: В. О. Огнев'юк, С.О.Сисоєва, Л. Л. Хоружа, І. В. Соколова, О. М. Кузьменко, О. О. Мороз. – Київ: ВП «Едельвейс», 2012. – С. 9-32.

ГЕРЦ О.Д,
РУСИН Н.М.

Мукачівський державний університет, Україна

ОСОБЛИВОСТІ ПРОЯВУ ІНІЦІАТИВНОСТІ ДОШКІЛЬНЯТ У СПЕЦИФІЧНИХ ВИДАХ ДИТЯЧОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Здатність дитини проявляти ініціативу і самостійність в різних видах діяльності – один з найважливіших цільових орієнтирів дошкільньої освіти. Саме ініціативність і самостійність, а не сукупність знань і умінь, забезпечують готовність дитини до шкільного навчання і подальшого життя.

Значимість розвитку соціальної активності, ініціативності та самостійності особистості дитини не викликає сумнівів, вона декларується в нормативно-

правових документах, програмах, проектах. Однак на ділі акцент як і раніше робиться на формуванні старанності. Ще даються знаки інерції в системі дошкільної освіти, і гостра нестача кваліфікованих кадрів, і очікування батьків, багато з яких орієнтовані на раннє інтенсивне навчання, а не повноцінне проживання дитиною дошкільного дитинства, підтримку її вільної активності та ініціативи.

На подолання даних проблем спрямований Базовий компонент дошкільної освіти. Основним завданням є створення умов для повноцінного проживання дитиною дошкільного дитинства [1]. Головна цільова установка базового компоненту – це орієнтація на свободу, ініціативу і самостійність для всіх учасників освітніх відносин.

У теоретичних джерелах ініціативність розглядається, як готовність активно включитися в життя, перетворити навколишню ситуацію, проявити себе в конкретній дії (Е. О. Смирнова). Ініціативність дошкільника носить загальний характер, особливо на ранніх етапах розвитку, і проявляється в осмислених діях дитини, включених до складу бажаних дитячих діяльностей: в грі, спілкуванні, предметній діяльності (в ранньому віці), дослідницькій діяльності (в дошкільному віці).

У дослідженнях Д. Б. Ельконіна йдеться про те, що гра – далеко не кращий засіб навчання [2]. Звичайно, можна використовувати гру в чисто дидактичних цілях, але при цьому її головні, специфічні функції витісняються [3]. Гра – це, перш за все, вільна активність дітей. Загалом коментарі до статті 31 Конвенції про права дитини, яка проголошує право на гру, наводяться такі ознаки гри:

– це вільна активність, позбавлена примусу і контролю з боку дорослих. Дорослі не мають права втручатися в гру, забороняти або переривати її. Вони можуть тільки спостерігати, брати участь або допомагати на прохання дітей;

– це спонтанне, активне випробування себе і предмета гри. Вона не повинна підкорятися програмі, обов'язковим правилам або строгому плану. Це завжди імпровізація, несподіванка, непередбачуваність.

Спілкування з дорослими і однолітками – найважливіша сфера життя дошкільника і джерело його розвитку. Будь-які звернення до партнерів – висловлювання, питання, пропозиції, організацію спільної діяльності – можна віднести до проявів комунікативної ініціативи.

Г.А.Цукерман зазначає, що важливим показником ініціативи в дослідницькій діяльності дошкільника є здатність формулювати питання, що допомагає добути інформацію, необхідну для успішної дії. Проявом ініціативності при організації продуктивної діяльності дитини може виступати самостійне створення будь-яких продуктів – малюнків, аплікацій, виробів.

Розвиваючи у дітей ініціативність як особистісну якість, необхідно організовувати дану роботу поетапно.

Перший етап – активізуючий – може бути спрямований на те, щоб спонукати дитину до діяльності, стимулювати появу нових ідей, задумів і прагнення їх реалізувати. Стимулювати інтерес можна за допомогою цікавого матеріалу, організації розвиваючого предметнопросторового середовища і проблемних ситуацій.

На другому етапі – діяльнісний – створювати умови для вираження ініціативи дитини в діяльності. Ключова увага повинна бути приділена забезпеченню дитини всім необхідним для того, щоб вона могла втілити свою ініціативу в рамках тієї діяльності, якою зайнята [4].

На третьому етапі – закріплюючому – основним завданням повинна бути підтримка ініціативи дитини, її підкріплення словесним заохоченням. Цей етап збігається в структурі діяльності з етапом рефлексії, в ході якої відбувається аналіз виконаної діяльності, оцінка її результату. До реалізації даного етапу можна залучати батьків, яким необхідно роз'яснювати важливість єдності вимог сім'ї і закладу дошкільної освіти, підтримки ініціативи для повноцінного розвитку особистості дитини.

Таким чином, аналіз психолого-педагогічної літератури дозволив виділити основні умови розвитку ініціативності дошкільнят: 1) організація розвиваючого предметно-просторового середовища, який стимулює дитячу ініціативу; 2) створення в повсякденному житті проблемних ситуацій, що стимулюють активність і ініціативу дітей; 3) використання прийомів стимулювання і підтримки дитячої ініціативи в безпосередньо освітній та самостійній діяльності дітей; 4) організація специфічних видів дитячої діяльності, в рамках яких створюються ситуації, що стимулюють дітей висловлювати свої бажання і діяти у відповідності зі своїми прагненнями і потребами, а також залучати до реалізації ідей і задумів однолітків; 5) створення ситуацій успіху, навіть якщо ідея, задум дитини не підтримуються іншими дітьми і не призводять до високого результату.

Здатність людини до проявів ініціативності в різних областях життєдіяльності не виникає спонтанно, а якщо і виникає, то далеко не завжди розвивається в соціально потрібному напрямку. Уже в ранньому дитинстві необхідно спеціально створювати такі умови, які б стимулювали потребу дитини в соціальній активності, як в формі прояву соціальної ініціативи, так і в формі прояву старанності, вміння брати на себе відповідальність, доводити почате до кінця.

Список використаних джерел

1. Базовий компонент дошкільної освіти в Україні (нова редакція) // Дошкільне виховання. – 2012. – № 7. – С. 4–19.
2. Ельконін, Д. Б. Психологія гри / Д. Б. Ельконін. – М.: Педагогіка, 1978. – 32с.
3. Смирнова, Е. О. Право на гру: новий коментар до статті 31 Конвенції про права дитини / Е. О. Смирнова, М. В. Соколова // Психологічна наука і освіта. – 2013. – № 1. – с.23 – 24.
4. Шанц, Е. А. Формування соціальної активності дітей дошкільного віку у трудовій діяльності: дис. ... канд. пед. наук / Є. А. Шанц. – Єкатеринбург, 2006. – 254с.

ГЛІНКО В.М.,
ЛАЛАК Н. В.

Мукачівський державний університет, Україна

ДО ПРОБЛЕМИ ОРГАНІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ В СІЛЬСЬКІЙ ШКОЛІ

Сучасна система освіти – це сукупність навчально-виховних та культурно-освітніх закладів, які відповідно до Конституції та інших законів України

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>